

DOMOVINA

Oglaš:

Za 1 mm x 60 inčratnega stolpca mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratno objave popust.

Izhaja ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 18, Tel. 72.

Naročnina:

Za celo „Domovino“ (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K. Poškova številka mesečno 1 K, četrtletno 3 K, polletno 6 K, celoletno 12 K.

Poraz v Santi Margheriti.

Sramotni sporazum z Italijo je podpisan.

Diplomatska vojna z Italijo radi Primorja se bje od leta 1915. Prvo bitko smo izgubili aprila 1915., ko je ententa v londonskem paktu prodala Italiji skoro milijon nedolžnih žrtev. Srbija zanjo ni vedela. Razkril jo je šele *Supilo* in začel proti njej borbo po vsem svetu. *Pašić*, poln velesrbske ideologije, se je londonske pogodbe sicer branil, vendar ne energično. Priznal je ni nikoli. Nato je borbo vodil *Trumbić*. Po kobaridskem polomu so Italijani postali ponižnejši in se pogajali s *Trumbićem*, a londonski pakt je ostal.

Po prevratu je Italija ves čas zapletala Jugoslavijo v težave, da si pri tem zagotovi ugodno rešitev jadranskega vprašanja. *Trumbiću* se je posrečilo več konfliktnih točk rešiti z namenom, da bi mu potem ostalo edino še jadransko vprašanje. Dobili smo meje proti Avstriji in Madžarski, kakor tudi proti Bolgarom. Naša država je priznana od entente. Zavlačevanje pa je prineslo tudi slabe posledice: Francija in Anglija sta med tem svoje mirovne težave uredile, Amerika se je začela umikati iz Evrope.

Medtem ko je *Trumbić* hotel prihraniti jadranski spor kot zadnjo težavo in koncentrirati nanj vse državne moči, je Italijanom uspelo, izolirati Jugoslavijo. *Trumbić* ni mogel vzdržati diplomatske inicijative. Italija je določila, kdaj naj se spor odloči. In ko se ji je zdelo, da je čas primeren, je povabila Jugoslavijo v Rapallo.

Notranji nemiri so sicer slabili italijansko moč, a prišel je *Giolitti*, ki je dal marširati vojaštvo in streljati. Nacionalisti so mu bili za hrbtom dobra opora. Socijalna revolucija ni prišla, pač pa je prišel naš koroški neuspeh in poraz demokratov v Ameriki. Sedaj je prišel za Italijo ugodni moment.

Vsakomur je bilo jasno, da je bil trenotek za Jugoslavijo neugoden, vendar se mora priznati, da se Jugoslavija vabilu ni mogla našeloma odtegniti, ker bi sicer pred vsem svetom izgledala kot nepomirljiva. K pogajanjem je torej morala priti. Postajala je samo možnost, da se stvar zavleče.

Ta se nam zdi, da se sme govoriti o usodnih pogreških gg. *Vesniča* in *Trumbića*. Kakor je *Trumbić* zlasti meseca januarja 1920 zavlačeval rešitev, češ, da se mora položaj za Italijo od dne do dne slabšati, tako je sedaj opustil zavleči pogajanja še vsaj za par tednov. Oktobra je ljublj. načelstvo JDS, uvažuje dogodke na Koroškem, zahtevalo, naj se pogajanja z Italijo odlože preko konstituant. Vlada, sestavljena na širokem temelju izvoljenega parlamenta bo močnejša kakor je *Vesničeva* vlada. Ta predlog je

bil sicer predmet resne razprave, a prodrlo je stališče gosp. *Vesniča*, da treba iti v Italijo takoj in da ni treba vzeti seboj nobenega Slovenca. Pri tem se je argumentiralo takole: v Avstriji in Nemčiji se pripravlja restavracija monarhije. Madžari kujejo zarote, Francija, boječ se združiti Avstrije z Nemčijo, favorizira Karlove agente. Vseposvobod okrog nas nazaduje naval boljševizma in malkontentstva. Pri nas pa rase separatizem. V San Margheriti se je *Sforza* izrecno skliceval na centrifugalne sile v Jugoslaviji in povedal, da Italiji prija federalistične težnje. Končno sta nam Francija in Anglija jasno povedali, da ima Italija pravo roko, da uveljavi londonski pakt. V tem slučaju bi seveda obdržala tudi Reko. Bolje je dobiti Logatec in Idrijo, Dalmacijo, rešiti črnogorsko težavo in utrditi se na severu proti habsburški reakciji, kakor dobiti nič in obdržati odprto rano na zapadu. Tako je bilo razpoloženje gg. *Vesniča* in *Trumbića*.

Napram temu treba poudariti, da je pridobitev pri Logatcu premajhna v primeri z našo žrtvijo. Za tako žrtev smo mogli doseči mnogo več že poprej in gotovo tudi kasneje. Zlasti bi nas okrepila konstituenta, katera bo vsled novega poraza na zapadu mnogo bolj separatistično sestavljena, kakor bi bila sicer. *Vesnič* in *Trumbić* bi pa končno morala uvaževati, da tudi Italiji ne cveto rožice in da bi tudi ona že iz finacijskih razlogov morala prej ali slej iskati pravičnejši sporazum. Gg. *Vesnič* in *Trumbić* sta si nadela toliko usodnejšo odgovornost, ker sta podpisala sporazum z Italijo, ne da bi se načelo vprašanje gospodarskih odnosov, radi kojih je bil poklican ekonomski ekspert *Stojanović*.

Kaj dobi Italija?

Santa Margherita Ligure, 10. novembra zvečer. (Službeno italijansko poročilo.) Zjutraj ni bilo plenarne seje delegatov, pač pa se je danes zjutraj comm. Salata v imenu italijanskih pooblaščenecv podal k dr. *Trumbiću* v hotel Imperial in mu priobčil, da vzdržuje Italija v celem obsegu in nepopustljivo svoj program z ozirom na meje Julijske Benečije, neodvisnosti Reke, glede otokov in Dalmacije. Dr. *Trumbić* je odgovoril, da bo skliceal svoje tovariše jugoslovanske delegacije in da bo sporočil njihov odgovor.

Ob 11³⁰ je dr. *Antonijević*, jugoslovanski odpravniki poslov v Rimu, odšel v vilo Spinola, in pozneje, ob

12³⁰ tudi dr. *Trumbić*. Predložila sta ministru *Sforzi* naj bi se obe delegaciji sestali skupno ob 16³⁰. To se je tudi sklenilo.

Današnja plenarna seja obeh delegacij, italijanske in jugoslovanske, v vili Spinola, je trajala skoraj pet ur, to je od 16³⁰ do 21¹⁵. Prvikrat je bil k seji pripuščen tajnik, da zapise sklepe.

Danes je bila tako z vojaškega, kakor z geografskega stališča rešena julijska meja v popolno zadovoljstvo Italije. Vsebovala bo *Snežnik* in bo imela teritorialni spoj z neodvisno reško državo.

Pričela se je potem diskusija drugih problemov, toda z ozirom na pozno uro se je nadaljevanje odložilo na drugo sejo, ki se bo vršila jutri zjutraj. Današnja razprava je z obeh strani bila živalna in vznemirjena.

G. *Stefani* sporoča tržaškemu „Piccolu“ z dne 10. novembra zvečer:

„Ob 12.30 se je *Trumbić* podal v vilo Spinola in sporočil *Sforzi*, da jugoslovanska delegacija sprejema v glavnem italijanske predloge in da pristaje na sporazum, ki temelji na sledečih točkah, ki so izčrpane:

1.) Italija dobi vso Julijsko Benečijo, do koder segajo Alpe, po črtah londonskega pakta, s korekturo pri Logatcu v prid Jugoslaviji.

Ni potrebno ponavljati, da spada jo pod Italijo ves gorski sistem *Snežnika*, železnica šentpeterska in vsa *Liburnija*.

Kar se tiče *Kastavščine*, pripade mestec *Kastav* z delom teritorija Jugoslaviji, drugi del teritorija, manj obljuden, se priklapi Reki.

2.) Popolna in absolutna neodvisnost Reke v strateških mejah „corpus-separatum“. Nobeno posebno pravo pristaniško ali gospodarsko ne pritiže na temelju te pogodbe Jugoslaviji.

3.) Italija dobi otoke *Lošinj* in *Cres*, poslednjega zlasti, ker je potreben pomorski obrambi Pule.

4.) Italijanska suverenost nad Zadrom in nad otoki *Lastva*, *Unije*, *Asinello* in drugimi otočji.

5.) Varstvo italijanskih manjšin v Dalmaciji, ki jo dobi Jugoslavija, v smislu, da dobe naši sorojaki avtomatično, ako optirajo, italijansko državljanstvo in da se jim garantira svobodno uživanje vseh gospodarskih in političnih pravic.

Protestirajo in podpisujejo.

Santa Margherita, 11. novembra. *Stefani* poroča: Plenarna seja obeh delegacij se je pričela ob 16.15 in je trajala do 21. ure, potem ko se je jugoslovanska delegacija že odločila da sprejme italijanske pogoje. Pred pričetkom je jugoslovanska delegacija izjavila, da se uklanja diktatu. V privatnem razgovoru je *Vesnič* zjutraj izrazil isto misel in je konstatiral, da si Italija upa rezati v živo meso Jugoslavije in da bo ta čin imel posledice v bodočnosti. Očividno je pozabil, da je ravno Italija ona, ki se na ljubo miru in v prid Jugoslavije odpoveduje teritorijem, ki so njeni, italijanski(!), na temelju mednarodne pogodbe in vsled dolgega in žrtev polnega vojnega napora. Bodi kakorkoli, jugoslovanski delegati so popolnoma sprejeli italijansko stališče glede Julijske Benečije po dolgi diskusiji tudi v podrobnostih.

Jutri se prične podrobno pogajanje glede *Zadra*, da se določi meja zadrškega teritorija, ki pripada Italiji, to je *Zadar* mesto ali *Zadar* okrožje, vstevši pokopališče in morda tudi otok *Uljan*. Jutri ob 10. uri predpoldne pride iz Rima *Giolitti*, zvečer se pa *Vesnič* najbrže vrne v Beograd. Sporazum je torej definitivno dosežen. Treba je napraviti samo še protokolarno sankcijo. Diplomatski uspeh naših pooblaščenecv je brez dvoma znaten. Zaslugo ima kategorična točnost uporabljenega programa, naglica, s katero so se vršila pogajanja, in energičen nastop naših delegatov napram jugoslovanskim, ki so navajeni na balkanski način izmikanja pred jedrom vprašanja. Grof *Sforza*, podprt od *Bonomija* in *Salate* je vodil in dobil lepo diplomatsko bitko, ker je našel jadranski problem v ugodnem trenutku, ko je bilo treba samo vprašanje zaključiti.

Kakšna pooblastila je imela naša delegacija.

Beograd, 11. novembra. (Izvirno). V političnih krogih se živahno razpravlja o pooblastilu jugoslovanske delegacije za pogajanja z Italijo. Dosedaj so bili politiki vseh strank informirani, da je vlada izdelala za delegacijo instrukcijo, po kateri bi se imela pogajanja z Italijo prekiniti, ako bi Italijani vztrajali pri gotovih, za nas nesprejemljivih zahtevah. Kot indiskutabel so bile po teh informacijah označene med drugim črnogorsko in jeniško vprašanje ter izročitev *Snežnika* in železnice *St. Peter-Reka*. Sedaj se zatrjuje, da so

Klerikalcj udrihajo po bankah in kapitalistih. Največji bankir in kapitalist je klerikalni vodja usnjar *Pollak* v Ljubljani, ki ima sam toliko milijonov kakor vsi drugi skupaj. Dr. *Brejc*, *Remec* in dr. *Korošec* so osnovali v Ljubljani „Gospodarsko banko“, ki špekulira s posestvi, z zlatom in tujim denarjem.

Slovenci! Pri volitvah, dne 28. t. m. se moramo za vedno otresti jarma farovških ljudi, ki so gnali zlasti kmeta, v strelske jarke, pritiskali za vojna posojila, rekvirirali živino, žito in druge pridelke.

bila pooblastila dalekosežnejša od- nosno neograničena. Po naših avten- tičnih informacijah ni ministrski svet nikdar sklenil neograničenega po- oblastila za našo delegacijo. Podrob- ni program je izdelal zunanjepoli- tični odbor ministrov, ki obstoji iz sledečih članov kabineta: Vesnić, Trumbić Korošec, Drašković, Marin- ković. Pogajanja z Italijo so se za- čela na podlagi sklepa Protić-Koro- ščevega kabineta z dne 20. maja 1920.

Kakor je izvedel naš dopisnik, se je že v današnjem min. svetu raz- pravljalo o vprašanju pooblastila ter se bo razprava jutri še nadaljevala.

Jugoslavija osamljena

Beograd, 11. novembra. (izvirno). V italijanskih političnih krogih je vzbudilo mnogo pozornosti dejstvo, da je rimski jugoslovanski poslanik Antonijevič pred odhodom imel dalj- še konference z diplomatičnimi pred- stavniki antante. Francoski poslanik je g. Antonijeviču izjavil, da je iz- ključeno, da bi ententa se vmešala v spor med Jugoslavijo in Italijo ali vplivala na italijanske zahteve. Nuj- no je nasvetoval, naj Jugoslavija sprejme italijanske predloge. Podob- ne izjave o desintereselementu svojih držav so dali tudi drugi ententni predstavitelji.

Nov udarec.

Vprašanje naših mej proti Italiji je pustila mirovna konferenca odprto in končno je prišlo do tega, da se ima to vprašanje rešiti v sporazumu med nami in Italijo. V svrhu pogajanj je odšlo v Italijo naše odposlanstvo pod vodstvom samega ministrskega pred- sednika dr. Vesnića in ta pogajanja so končala s polnim uspehom — za Italijane.

Res je, Dalmacija je v glavnem re- šena za nas, ker tam dobijo Italijani samo mesto Zader in otok Lastvo, kar tudi pomeni za nas veliko škodo in krivico, ampak Dalmacija ostane vendar v naši posesti, Italijani bodo morali zapustiti zasedeni del dežele. Ampak zapadni del Jugoslavije bo silno oško- dovan, Reka ne bo naša, temveč sa- mostojna država, ki bo pa mejila na Italijo in tako se bo moral najnapred- nejši del države — Slovenija in Hr- vatska — posluževati v svoji prekmor- ski trgovini italijanskih pristanišč Trsta in Reke, ker dalmatinska prista- nišča ne samo da so preveč oddaljena, temveč niti zvezana niso z zaledjem z železnicami.

Odveč bi bilo govoriti o tem, kaj to pomeni, kaka gospodarska škoda na- stane iz tega za nas, kako nas bo dr- žala Italija vedno v šahu, kako bomo odvisni od njene dobre volje, ko bo go- spodarsko najbolj razvit del Jugosla- vije navezan na italijanska pristani- šča, ker bodo lastna pristanišča tako- rekoč nedostopna ne samo radi preve- like oddaljenosti, temveč tudi radi po- manjkanja primernih železniških zvez z zaledjem. Posledico izgube Reke bomo čutili prav bridko, posebno ker izgubimo tudi železniško zvezo št. Pe- ter - Reka, ker velik del Notranjske pripade tudi Italiji in od zasedenega ozemlja dobimo samo Logatec in Idri- jo, tam nekje pri Rakeku bo meja med našo državo in Italijo!

Zakrivil je to nesrečo ministrski predsednik dr. Vesnić, ki se mu je tako mudilo k pogajanjem, mesto da bi po- čakal vsaj na volitve v konstituantno!

Italijani so neodjenljivi, ker ne veru- jejo v notranjo moč naše države, ker mislijo, da imajo pri nas veliko pre- moč separatistične stranke — klerikal- ci, radikalci, hrvatski zajedničarji, Ra- dičevci, frankovci itd. — ki hočejo raz- deliti Jugoslavijo na več manjših dr- žavic, ki bi bile samo na rahlo zvezane med sabo. Volitve v konstituantno bodo dokazale, da je to italijansko mišljenje napačno, one bodo dokazale, da je ve- čina jugoslovanskega naroda na strani onih strank, ki hočejo močno državo. Do takrat bi počakal ministrski pred- sednik dr. Vesnić in drugače bi stal pred odposlanci italijanske vlade in — drugačen bi bil uspeh njegovih po- gajanj.

Tako smo pa dobili nov težak uda- rec in ne preostane nam nič drugega kot stisniti zobe in — zavihati rokave za delo na utrjevanju, urejevanju, ja- čenju naše države. Meja, kakor je se- danj bila dogovorjena med našo državo in Italijo, ne more in ne sme ostati stalna. Mi moramo to mejo pomakniti proti zapadu, na Sočo, ki je naravna meja! To mora biti sedaj edini naš cilj, ki ga bomo prej ali slej tudi do- segli, ako ne bomo spali. Priti mora dan in prišel bo ta dan, ko bo rožljalo po Krasu jugoslovansko orožje, noseč svobodo zaslužnjem bratom in takrat se bodo Italijani kesali, da so se dali sedaj premetiti po preveliki požreš- nosti!

Udarjeni smo s pogodbo, sklenjeno z Italijo, ali — ubiti, mrtvi nismo!

28. novembra bomo volili demo- krata dr. Žerjava, ker se ga kleri- kalci najbolj boje!

Kvišku srca.

Narodna nesreča, ki nas je doletela meseca oktobra na Koroškem, je mar- sikaterega dobrega narodnjaka oplašila od dela za domovino in za naše ideale. Danes nam je brzojav prinesel še hujšo vest, po kateri ima Italiji pri- pasti ne samo Gorica in Trst, marveč tudi Vipava, Razdrto, Postojna in št. Peter, Ilirska Bistrica in Voloska. Ne bomo imeli neposredne železniške zve- ze z Reko, marveč samo pravico, da vozimo čez št. Peter vlake v to svo- bodno luko.

Ta nova nesreča bo zopet marsikate-rega dobrega našega človeka oplašila. Med ljudstvom pa bodo imeli lažje delo oni, kateri neprestano ščuvajo proti državi. Dolžnost vseh dobromi- slečih je, da v takih težkih trenutkih ljudstvo opozarjajo na resnični polo- žaj. Radi te nesreče ne smemo vreči puško v koruzo, ker ona nam le doka- zuje, da je treba še veliko dela, da postane ta naša država močna in po- polna. Pri nas je tako, da vsak hoče od države samo dobičke imeti. Če pa ona kaj zahteva, je že ogenj v strehi.

Sedaj se bo očitalo Srbom, da so se premalo zanimali za primorske me- je. Resnici na ljubo je treba ugotoviti, da je vso zunanjo politiko Jugoslavije od meseca decembra 1918. naprej vo- dil dalmatinski Hrvat dr. Trumbić. Ta je bil tudi pri pregovorih v Italiji se- danj prisoten.

Res pa je, da se med Hrvati in Srbi premalo ve o naših težavah in že- ljah, da vsled tega ne čutijo vse ono, kar nas veseli in boli. Vendar isto napako imamo tudi mi, ki se bore malo menimo za našo mejo v Vojvo- dini, napram Rumunski in za mejo proti Albaniji. Greši se torej na eni in drugi strani in je treba medseboj- nega spoznavanja in veliko poduka. Šele kadar bo ves narod vnet za naše zapadne meje, bo mogoče od njega

zahtevati, da potegne meč proti Itali- janom. Danes bi se tega branili še celo Slovenci.

Največja nesreča za naš narod je in ostane, če bo Srb delal zase, Hrvat zase in Slovenec zase. V tem slučaju bodo na dnevnem redu mnogokrat take nesreče, kakor so nam se sedaj pripetile. Naša klerikalna stranka želi, da bi bili Slovenci nekakšna državica sama za sebe. Hrvati za sebe, Srbi pa tudi. Tako bi si drug drugemu zavi- dali in bi se klali, tačas pa bi nam sovražnik pobral vse. Torej treba s stališča obrambe naših meja nasproto- vati separatistični politiki klerikalcev, ki bi vrhutega med nas in Srbe radi zasejali verski prepir.

Nesreča glede naših meja je dokaz naše slabosti, ki nastaja vsled prepri- rov, ki jih seje klerikalizem v našo državo. Zato morajo vsi domoljubni možje krepko delovati med ljudstvom, da ta pogubni duh izgine.

Nobena država ni bila v celoti zgra- jena v enem dnevu. Italija je potrebo- vala skoro 100 let, dokler so vsi Itali- jani prišli pod enega kralja. Vedno so se borili naprej, dokler niso dosegli popolnega uspeha. Mi smo narodno svobodo dosegli na mah. Borili smo se večinoma na strani Avstrije, vendar nam je usoda naklonila svobodo. Če je še ostalo več stotisoč naših rojakov pod Italijanom in Nemcem, radi tega ne smemo obupati. Če bo Jugoslavija močna, se Italija ne bo upala zatirati naših rojakov. Če pa bo Jugoslavija razcepljena, potem se jim bo slabo go- dilo in nikoli jim ne bo napočil dan svobode.

Priprave za volitve.

Včeraj so stranke začele vlagati kan- didatske liste. Naša JDS je bila prva, SKS pa druga. Vsled tega bo prva škrinja na vsakem volišču za JDS. Somišljeniki, opozarjajte že danes vse volice, da je prva škrinja za napred- njake, da ne bo kakih pomot.

Vsi oni gospodje, ki so prijavljeni kot čuvarji skrinjic (predstavitelji list), naj si dobijo prepise volilnih imenikov za tiste občine, ki volijo na njihovem volišču. Opozoriti morajo napredno misleče, da na dan volitve pridejo že v zgodnjih urah in spustijo krogeljico v našo škrinjico.

Dolžnost predsednikov komisij je, da dobro pregledajo postavko, ki dolo- čuje volilni red in da na volišču na- tančno pouče vsakega volilca, kako naj

postopa. Oni morajo opozoriti vsakega na demokratsko listo in škrinjico, če za njo sedi naš predstavnik ali pa ne.

Volilni boj se je zadnji teden zani- mivo razvil. Za JDS bojo potegnili vsi obrtniki, kajti izpredvideli so, da na ta način obrtnik lahko dobo v Sloveniji kar tri poslance, in sicer može, ki se celo življenje bavijo z obrtniškiimi vprašanji. Če se obrtniki ne bodo ce- pili na razne stranke, potem se jim mora posrečiti, kar že od nekdaj za- služi. Zaveza gostilničarskih za- drug je preklicala svoj poziv v prid SKS, ker vidi, da so pri JDS obrtni- ške koristi boljše varovane.

Narodnim socijalcem je že odklen- kalo. Zadnjič so imeli v Ljubljani po- greb, h kateremu so povabili somi- šljenike iz vse dežele. Nastopili so po dva in dva in jih je bilo toliko, da se je sprevod začel pri Prešernovem spo- meniku in nehal pri gostilni pri šte- fanu. Bilo jih je torej iz cele Slove- nije kakih 150. Jezili so se na JDS, ker jim noče odstopiti vseh svojih pri- stašev. Čuje se, da po deželi še marsi- kje ne vejo, da je to stranka nekaterih zgagarjev, ki prav nič ne pomenijo. Imajo pa velika usta. Somišljenike prosimo, naj vsakega pouče, da je na- rodno socijalna kandidatura naravnost v korist klerikalcem. Če n. pr. narodni socijalci dobijo na deželi 800 glasov, so ti glasovi za protiklerikalni boj po- polnoma izgubljeni. Če pa bi bili pri- druženi kaki večji stranki, bi ti glasovi lahko odločili za en napreden man- dat več.

Od mnogih somišljenikov na deželi nam prihaja vprašanje, zakaj narod- ne stranke marširajo deljeno in zakaj nimajo skupne liste. Ti somišljeniki imajo prav, in nič nas ni sram pri- znati, da bi mi radi videli vse napred- ne ljudi pod eno protiklerikalno za- stavo, da za vselej poženemo farovško komando. Drugi pa tega niso hoteli, ker si domišljujejo, da bodo na ta na- čin več dosegli. Starim naprednim pristašem, ki so boj s politično du- hovščino vodili še pod Šusteršičem v težjih časih, kakor so sedaj, in mladim našim bojevnikom ne preostaja nič drugega, kakor da napnejo vse moči, da zmaga v čim večji meri demokr- atska lista.

Iz kmečkih krogov nam prihajajo vesti, da bodo kmetje volili dr. Žerja- va, da s tem pokažejo odpor proti du- hovščini. Poleg tega pa mnogi tudi uvidevajo, da nam v državnem zboru ne bo veliko pomagano, če ne bomo tam imeli izvežbanih voditeljev.

V konstituenti se rešujejo le velika poli- tična in državniška vprašanja. Reševali jih bodo z uspehom le najbolj izvežbani in izobra- ženi politiki. Moti se, kdor misli da bodo kaj dosegli za volilce ljudje, ki so sicer morda po- šteni in dobri, katerih politika se pa še v do- mači občini ni obnesla.

Tudi politiki velja izrek: „Če slepec slepca vodi, oba v jamo padeta.“

Kdor klerikalce voli, ta spravlja na krmilo one, ki so zakrivil svetovno vojno. Invalidi, vdove in sirote, begun- ci in drugi nesrečneži, ali hočemo še enkrat pasti pod oblast povzročiteljev vojne?

Kdor klerikalce voli, odobrava, da duhovni na prižnici psujejo, lažejo, obrekujejo, da v spovednici nasiljujejo in prešestvujejo, da zanemarjajo svoj poklic in prodajajo rute in predpasni- ke, ta čas pa peša vera in npravnost.

Kdor klerikalce voli, ta odobruje, da se zajedajo med nas klostri kakor pi- javke in da se cerkvena zemljišča ne razdele.

Kdor klerikalce voli, ta je sovražnik šole in izobrazbe, ki jo hoče klerikali- zem zatreti.

Kdor klerikalce voli, ta hoče dosled- no po gospodarskem programu SLS vreči vse breme davkov na kmečkega in hišnega posestnika. Kmet plačaj, duhovnik pa jaši in komandiraj, to je klerikalni program.

Ako je še kaj pravice na svetu, 28. novembra mora priti sodni dan za sokrivce svetovne vojne, za klerikalce. Milijoni vojnih žrtev, grobovi tisočev in tisočev naših ožjih rojakov bodo ta dan na ves glas tulili: „Proč s stranko ljudske nesreče! Obračunajte s hudodelci!“ Ali boš Ti, slo- venski kmet in obrtnik slišal te posmrtno opomine?

Klerikalci so na Dunaju glasovali za kanone in puške, oni so glasovali za postavo, po kateri so potem kmetom rekvirirali živino in žito, oni so skovali postavo, po kateri so imeli klicati v vojake moše do 50. leta.

Ceško-jugoslovanska vojaška konvencija.

Znamenje časa, v katerem živimo, je uradna objava češko-jugoslovanske vojaške konvencije, ki je bila dne 14. avgusta podpisana v Beogradu. Besedilo konvencije se glasi:

Trdno odločena, da se zagotovi mir, dosežen s ceno tolikih žrtv v Trianonu dne 4. junija 1920. med zavezniškimi in pridruženimi državami ter Madžarsko, sta Njegov Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev in predsednik češkoslovaške republike sklenila defenzivno konvencijo. V ta namen sta imenovali svoje pooblaščenec delegate, in sicer kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev gospoda Momčila Ninčiča, doktorja prava, svojega ministra za trgovino in industrijo, predsednik češkoslovaške republike pa gospoda Edvarda Beneša, svojega ministra za zunanje stvari, ki sta se po predhodni izmenjavi svojih pooblastil, katera so bila popolnoma v redu, dogovorila o tem, kar stoji v nastopnih točkah:

1.) V primeru neizzvanega napada Madžarske na eno izmed vsakih dogovarjajočih se strank se obvezuje druga stranka, da prihitijo na pomoč napadeni stranki na način, kakor je določen v členu 2. te konvencije.

2.) Strokovna oblastva kraljevine SHS. in češkoslovaške republike bodo sporazumno določila potrebno za izvršitev te konvencije.

3.) Nobena izmed dogovarjajočih se strank ne bo mogla skleniti sporazuma s kako drugo silo brez predhodnega obveščenja druge stranke.

4.) Ta konvencija bo veljala dve leti od dne izmenjave ratifikacij. Ob koncu tega roka bo vsaki stranki prosto, odpovedati to konvencijo, ki pa bo ostala v veljavi še šest mesecev od dne odpovedi.

5.) Ta konvencija se bo predložila zvezi narodov — akt zveze narodov.

6.) Ta konvencija se bo ratificirala z izmenjavo dokumentov v Beogradu v čim najkrajšem roku.

V poverilu označena pooblaščenca sta se podpisala in stavila svoj pečat.

Izdano v Beogradu v dveh izvodih dne 14. avgusta 1920.

Edvard Beneš s. r. dr. Ninčič s. r.

Dopisi.

Iz Želimelj. Pri nas bi se imele vršiti volitve odbora za agrarno reformo. Imenik je bil sestavljen po naredbi ministrstva za agrarno reformo, po kateri naredbi pridejo v poštev vsi oni, ki nimajo nič zemlje. Pri nas je nekaj fantov, ki se sami oskrbujejo in tudi ti bi imeli pravico voliti, ampak moške iz samostojne kmetijske stranke so jih črtali, češ, ti nimajo nič svojega. Radi tega se volitve preložijo za osem dni, po podredbi poverjeništvu za agrarno reformo. Revez tudi pri „samostojnih“ ne dobi nobene zaslonbe in zato, tovariši: 28. novembra je naša rešitev, glasujmo vsi za demokrata dr. Žerjavo!

Iz St. Vida pri Stični. V ponedeljek, 25. oktobra je imela SLS shod v Ljubljani. Nas to malo zanima. Radovedni pa smo, kako pride naš učitelj Jevnikar do tega, da se v šolskih dneh ude-

ležuje političnih shodov. Katera šolska oblast mu je to dovolila? Gotovo on sam, on se ponaša sedaj, da je šolski voditelj, kot tak je naprtil drugim, da so ga nadomestovali. Vprašamo šolsko oblast, ali je to opravičeno, da izrablja šolske dneve v politične namene?

S Tuhinjskega. Imeli smo že dva burna občna zbora kmetijske podružnice za izvolitev dveh delegatov v kmetijsko družbo. Gospodje iz farovža vedno poudarjajo, da naj odloča ljudska volja, da naj kmetje v svojih gospodarskih stvareh sami odločajo. Pa kaj se je pokazalo? Odločala sta fajmoštra iz Smartna in Tuhinja, ki o kmetijstvu drugega ne razumeta kot kako se v jeseni od kmetov bera pobira. — Kmetje so se med seboj že dogovorili, da dobijo enega zastopnika kmetje od farovške stranke, drugega pa samostojni kmetje. Ampak obema fajmoštrima to ni bilo prav in sta rekla: tako kot hočeva midva iz farovžev, oba dobimo mi, ali pa nič, tako fajmoštri tolmačijo ljudsko voljo. — Zavedni napredni kmetje pa pravijo: Kaj se ima fajmošter vtikati v naše kmetijske stvari, ali se mi kaj vtikamo v posvetovanja na duhovniških sestankih, ali mi kdaj zahtevamo, da naj kmet mašo bere. Nam se celo odreka pravica, da bi smeli izbirati svoje fajmoštre, ki jih mi plačujemo. Škof nam jih pošlje, nobenega farana ne vpraša za mnenje in molčati moramo, če nam pošlje še tako slabega fajmoštra. — Sedanja dva nam kuhata same zdražbe in prepire. Opeka nam je tudi skuhal elektriko, ki ne sveti, štrukelj pa nam peče štruklje, da vsem faranom obležijo v želodcu: pregovoril je faro, da so prepisali staro šolo na cerkev, ko bi jo danes v Zgornjem Tuhinju lahko dobro porabili za boljše občinske namene. Oba fajmoštra sta bila od nekdanj velika šustersčičjanca, zagovornika vojske in vojnih dajatev. Še danes opirata svojo komando na razne Burkelce, Matjane, Kocjane, ki so Tuhinjem jemali za Avstrijo žito in živino ali pa so prevažali farovško gospodo. Pravi prijatelji kmetijskega stanu pa so tisti, ki pravijo, da naj se fajmošter drži cerkve, kmeta pa naj pusti pri miru.

Iz Poljan nad Škofjo Loko. (Pričelo je grmenje s prižnice.) Prva volilna borba, reklamacija, imamo za seboj. Tu nimamo zaznamovati posebnega. Reklamacije bile so malenkostne. In ko bi naš župnik ne bil posegel vmes, ko je hotel izreklamirati dva naša volilca radi nekega malega trgovskega prestopka, radi česar sta bila kaznovana, bi sploh ne bilo o tem govora. Seveda je reklamant župnik sijajno pogorel. Pa ne samo to. S tem je pokazal svojo pravo barvo, da ni prišel v Poljane kot odposlanec miru in ljubezni, ampak podžigalec strasti, sovraštva in preprirov. Tudi mi smo dobro vedeli za njegovega najožjega somišljenika, da ima isti greh nad seboj, a smo si mislili: kaj bi spravljali moža v sramoto, seveda, če bi bila reklamacija uspela. Tedaj je nas pri vsem vodil čut mile sodbe, katere naš župnik nima, kakor je pokazal ravno s tem postopanjem. Pa kako more imeti človek kaj čuta, ko sam postopa ne preljudomilo s svojimi najemniki, ko jim svet nazaj zaračunava desetkrat in še več višje kot prej. Mislimo, da tako postopanje ni dosti boljše ali nič kot oderuštvo. In če oderuži izgube volilno pravico, bi jo on tudi moral, ne glede na to, ali odločujejo o tem liberalci ali klerikalci. Zadnji so glede poštenja že daleč za prvimi. No, ker se to ni obneslo, ker odločajo po župnikovem mnenju liberalci — seveda pristransko — pa naj pomaga prižnica. Zadnje nedeljo sta v ta namen dobro porabila zjutraj žup-

nik in opoldne kaplan pri branju agitacijskega škofovega pastirskega lista. Vse spretnosti in vso zgovornost sta zbrala, da razkažeta in razložita vernikom važnost volitev za vero. Od izida volitev zavisi križ v šoli, če bo še smel viseti na steni; od izvolitve poslanca Brodarja bo odvisno, če se bo smel še kdaj prikazati in vstopiti katoliški duhovnik čez šolski prag. Kakor hitro zmagajo nasprotniki, pobere liberalci vse cerkveno premoženje in si ga razdele. Tu v Poljanah ne bo veliko, se že skrbi, da sv. Martinu preveč ne ostaja, ker drugače bi ne bilo vednega pobiranja in nadlegovanja za cerkvene naprave in poprave. Da se pa farovski grunt razproda, je pa popolnoma umestno in pravilno. Pa vrnimo se nazaj. Tedaj volitve bodo rešile vero. Presneto mora slabo s to stati, če stavite vse upanje na volitev. Vera je vendar nekaj notranjega, nekaj čustvenega, ki se naj kaže v vsem človeškem početju, v blagem čutu do bližnjega in ne v zunanjem svetu, v posvetni moči in bogastvu. Pa kakor se vidi dan na dan, imate poslednje za vero. Moč in oblast nad drugimi, vo vam je nad vse. Kdor ima oblast in moč, ta ima tudi bogastvo. Ne zametujemo vere, nikakor ne. Če pa danes ljudje dvomijo o tem, se celo odvračajo od cerkve, mora biti nekje krivda. In ta je pri onih, ki bi morali čuvati nad čistostjo cerkve, da se je ne oskrunja v posvetne namene, kakor se, če se odločno uporablja v strankarsko politične namene, kar se je godilo zadnje nedeljo tu v Poljanah. Uspeha težko da bi kaj imelo. Zavedni ljudje se ne dajo s takim praznim strašilom več strašiti, da kakšen grozen greh ima, kdor ostane doma ali pa še celo nasprotno voli. Dosti je volilcev, ki so bili leta in leta v vojski. Ti so marsikaj videli in slišali. Videli so tudi, kako so nekateri vojaški in celo katoliški kurati vse prej ko čednostno živeli. In danes ne velja več: Ne glej me, ampak poslušaj me! Svet pa se danes ravna in sodi le po dejanjih in življenju, teh, ki ga uče, če tudi sami po teh naukih zgledno žive. In tu so dosluženi vojaški, kakor sami pripovedujejo, imeli slabe zgledne. To bi morda tudi potrdil o svojih sotovariših sam g. kaplan, če se ne motimo, je bil tudi vojni kurat. Na take volilce nima niti škofovo pastirsko pismo nobenega vpliva. Oznanujete res božjo besedo in ne bojte se, da bi cerkev kdaj prapadla, tudi če se loči od države. To in pa še, da ni najmanjšega vtisa napravilo na nas, ki smo trdno odločni voliti brez vsakega pritiska pod geslom: Za napredek in svobodo!

Gospodarstvo.

— Plemenski kozli. Vsled pomanjkanja plemenskih kozlov v ljubljanski okolici namerava poverjeništvu za kmetijstvo posredovati pri nabavi istih. Rejci, ki bi bili voljni prevzeti plemenskega kozla proti polovični nakupni ceni in dolžnosti enoletnega držanja za plemo, naj se zgledajo takoj po dopisnici na poverjeništvu za kmetijstvo. Istotako naj priglase rejci, ki imajo plemenske kozle čiste bele pasme v približni starosti enega leta na prodaj, iste poverjeništvu za kmetijstvo.

— Pogajanja glede južne železnice. Generalni ravnatelj Južne železnice je razposlal nastopno obvestilo: V današnji seji upravnega sveta Južne železnice, je poročal generalni ravnatelj dr. Fall o razgovorih, ki jih je imel v Rimu z italijansko vlado. Kakor se da posneti iz njegovega govora, se bo vršila v mirovni pogodbah v St. Germainu in Triano-

nu predvidena konferenca štirih držav, ki so udeležene pri Južni železnici še meseca novembra, in sicer v Parizu. Francoska vlada je dala k temu inicijativo in je pozvala vse štiri interesirane vlade, da pošljejo k pogajanjem svoje zastopnike.

— Položaj žita na svetovnem tržišču.

Na domačem žitnem tržišču tudi v zadnjih dneh ne moremo zabeležiti posebnih izprememb. Cene so se precej stabilizirale. Cene pšenice v Banatu se gibljejo od 920 do 930, lanski koruzi od 360 do 380 K. Mlini so zaposleni tudi v Sloveniji. Izvoz preko meje, zlasti v Avstrijo, je otežkočen vsled pomanjkanja prometnih sredstev. Na trgovino s koruzo pa vpliva zlasti nizko stanje Donave, ki ovira zvezo z Nemčijo, ki je v zadnjem času postala stalen kupec naše koruze. — V Nemčiji znaša letošnja žetev šest do sedem milijonov ton, a potreba uvoza približno dvainpol milijona ton v vrednosti 15 do 20 milijard mark. — V Angliji se pritožujejo zaradi kvalitete domače pšenice. Vsled tega se je import v pimeri z lanskim letom skoraj podvil.

— V Zedinjenih državah so cene precej nestalne. Decembarska pšenica je začasno padla pod 2 dolarja, pa se je zopet popravila. Cene se slabšajo vsled premogarske stavke, ker ta vpliva nepovojno na pomorski promet. Zaloge konstantno naraščajo. — Poročila iz Argentine se glase povoljno. Priskakuje se žetev enaka lanski, ako ne nastopi prezgoden mraz. Številčne kalkulacije bi bile prezgodnje, ravnotako se tudi o cenah es ne more govoriti. Stari zalog v Argentini ni, ker se je izvoz forsiral tako, da je v deželi sami nastalo pomanjkanje.

— Žitne cene v Vojvodini. V Vojvodini so bile zadnje dni naslednje žitne cene: pšenica 900 do 940 K, koruza 320 do 340 K, pokvarjena koruza 250 kron za 100 kg. Fina moka 13 do 14 kron, krušna moka 12 K. Ječmen 5 K, oves 2,50 K in fižol 6 K.

— Pomanjkanje detelnega semena.

Po vseh krajih Jugoslavije se občuti veliko pomanjkanje detelnega semena.

— Sladkorna pesa v Posavju. Iz Krškega smo dobili sledeči dopis: Nekateri kmetje v Posavju so že letos sadili sladkorno peso. Iz različnih krajev se je poslalo nekaj pesnih glav državnemu kmetijsko-kemijskemu zavodu v Ljubljani na preizkušnjo. Preizkušnja je pokazala kljub temu, da se pesa ni povsem pravilno obdelovala, sijajne uspehe, in sicer: pesa iz Senuš, Leskovca in St. Lenarta 16 % iz Dobove in Srebrniča pri Novem mestu 17 %, iz Dol. vasi v brežiškem okraju 18 %, iz Vel. Doline in Čateja v kostanjeviškem okraju 17 %. Pripomniti je, da ima banatska pesa največ 14,3 % odstotkov sladkorja. S to preizkušnjo se je pokazalo, da je posavska zemlja za kulturo sladkorne pese zelo pripravna. Z zboljšanjem semena in s pravilnim obdelovanjem pese dosegli se bodo v Posavju še višji sladkorni odstotki.

— Nacionalizacija največje tvornice za cement. Tvornica Orenstein in Spitzer v Budimpešti, ki ima v Beočinu pri Novem Sadu velike tvornice za izdelovanje cementa — največje te vrste v Jugoslaviji — je povišala svojo glavnico od 8,8 na 10 milijonov kron. Izdanih je 6000 novih delnic po 200 K nominalne vrednosti. Za 8 starih se dobi ena nova, in sicer za 1200 madžarskih kron. Podjetje se je s pomočjo beogradskih denarnih zavodov nacionaliziralo in bo izvršilo potom rezerv prežigosanje delnic od 200 K na 400 kron. Na ta način bo narasla glavnica na 20 milijonov kron.

— Nemčija zniža izvozne pristojbine. Da ojači svoj izvoz, bo Nemčija od 15. decembra t. l. znižala izvozne pristojbine za zlatino, drago kamenje, bisere in raznim predmetom iz platine. Nemčija bo znižala tudi cene nekaterim važnim produktom elektrotehnične industrije, zlasti transformatorjem in izolatorjem, istotako tudi izdelkom iz aluminija.

Od Slovencev je v vojni padlo največ kmetov, to pa zato, ker je kmet vedno slepo veroval in zaupal duhovščini. Od duhovščine nahujskane kmete so Nemci gnali v prve strelske jarke in z njimi jurišali brez usmiljenja v najtežjem artilerijskem ognju.

Kmetje, delavci, obrtniki, učitelji, uradniki, profesorji, umetniki, vse je moralo v vojsko, samo gospodje po farovžih so se lepo doma držali. Zato so klerikalni listi, katere pišejo po večini duhovniki, navdušeno pisali in kričali: „Živio vojska!“

Novosti.

b. **Novinarska lopovščina.** „Domo-ljub“ ima za urednika narodnega „poslanca“ Antona Sušnika. Ta mož sicer v „Domoljubu“ nič ne dela, a slamatim urednikom je mučno postalo, ko se jih je tolikokrat radi častikraje klicalo na sodnijo. Sušnik je poslanec in za to ga nihče ne more tožiti, če ga narodno predstavništvo ne izroči. Predno se to zgodi, je stvar že zastarana. Dostojni listi ne jemljejo poslance za urednike, ker to pomeni, da se sodnije boje. Sram Vas bodi, g. Sušnik, da kot profesor dajete svoje ime za tako svinjarijo.

b. **Elektrarna na Gorenjskem.** Neprestano se baha SLS z elektrarno na Završnici. Priznamo, da je bil ranjki Lampe pametnejši kakor vsi sedanjí vodje SLS skupaj, vendar ne moremo priznati, da elektrarna Gorenjcev ne odira. Električna je od tedna do tedna dražja, dasi voda vedno enako teče. Pri Završnici pač gospodari nezmožni ravnatelj Serbec. Ali bi mogel povedati poverjenik Dušan Serbec, koliko plače prejema njegov podložnik Dušan Serbec kot ravnatelj elektrarne Završnica? Kaj pravi k temu čuvar kranjskih svetinj dr. Gregorič?

b. **Kandidati JDS. na Kranjskem.** Poleg dr. Žerjave je JDS postavila v kandidatno listo ugledne može iz raznih okrajev naše dežele. Ravnala se je pri tem po želji svojih organizacij. Obrtniki so želeli za svojega strokovnega zastopnika znanega organizatorja g. Franchettija iz Ljubljane, ki je za obrtni stan veliko storil in pozna celo obrtno zakonodajstvo. Za okraj Lož in Cerknica so zaupniki določili v kandidata g. Ivana Benčina v Starem trgu pri Ložu. Njega poznajo daleč naokoli kot delavnega moža. Belo Krajino na kandidatni listi zastopa posestnik in trgovec Karol Mueller iz Črnomlja. Tudi njega pozna vsa Dolenjska kot poštenjaka. Njegov protikandidat na klerikalni strani je neki Nemanič, ki spada v predstavništvo toliko, kakor zajc na boben in se po Belokrajini vse smeja, kako je mogoče najti tako španskega kandidata. Nadaljni kandidat JDS. in sicer za ribniški okraj je ugledni posestnik in lesni trgovec Ivan Rus iz Brež. Njegov protikandidat je znani štacunar-župnik Škulj, ki uganja politiko po cerkvah, mesto da bi božjo besedo oznanjal. Za Gorenjsko je JDS. določila tri kandidate, in sicer kmeta Lovrota Oblaka na Trati pri Poljanah, trgovca Mijo Grobotka v Bohinjski Bistrici in lekarnarja dr. Karbo v Kamniku. Tako je Gorenjska na listi primerno zastopana po treh priljubljenih možeh. Za litjski okraj je na listi JDS. zdravnik dr. Tomo Zarnik iz Zagorja, ki je že obilo dobrega storil za ljudstvo, zlasti za naše delavstvo, ki se je od nekdanj nanj obračalo z zaupanjem. Novomeški okraj se je z kandidata predlagal profesorja Ferdinanda Seidla, ki se je med vojno preselil v Novo mesto kot begunec iz

Gorice. G. Seidl je znanstveni pisatelj, priredilovec in je postavljen tudi kot zastopnik uradniškega stanu na deželi. Krčani so postavili za kandidata g. Ivana Jošta, lekarnarja v Krškem. Na kandidatni listi je tudi vodja slovenskih učiteljev ravnatelj Luka Jelenc. Učiteljstvo je sklenilo, da gre razun zagrizenih Slomškarjev vse na agitacijo in na volišče za JDS.

* **Podkovski tečaj.** Obvezni polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1921. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 10. decembra 1920 prošnjo ter ji priložiti: 1.) rojstni in krstni list, 2.) domovinski list, 3.) zadnje šolsko izpričevalo, 4.) učno spričevalo, 5.) ubožni list in 6.) npravstveno spričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

* **Javno vprašanje** na ministra železnice dr. Korošca smo prejeli iz železniških krogov. Glasi se: 1.) Ali Vam je znano kot odgovornemu vrhovnemu šefu ministrstva železnice, da je zaradi vednega, neopravičenega in škandaloznega zavlačevanja tega ministrstva, izumitelj po več kot enem letu odpovedal ponudbo in da prodaja splošno znani izum proti trčenju vlakov za ozemlje Jugoslavije že inozemcem? 2.) Ali se zavedate zlih posledic: a) neprimerno dražjega zopetnega odkupa tega izuma iz rok inozemcev, b) še nadaljnega nesocialnega in negospodarskega postopanja ministrstva železnice, ki hoče kljub temu, da je na razpolago izboren domači izum, še v naprej z isto brezbriznostjo in po nepotrebnem ogrožati življenje in zdrave ude vseh železniških potnikov, že itak dovolj obremenjenim davkoplačevalcem pa naprtiti vsako leto še mnogomilijonska bremena za povrnitev škode železniških nesreč na železniških strojih, vozovih, na blagu in na ljudeh? 3.) Ali hočete brez vsakega nadaljnega zavlačevanja in to čim prej vpeljati, tako izum proti trčenju vlakov, kakor tudi izum proti raztiranju vlakov na jugoslovanskih železnicah in obvestiti o tem interesirano in upravičeno ozlovoljeno javnost v 14 dneh potom časopisja?

* **Demonstracije v Ljubljani.** Prve vesti o sklenjenem sporazumu med Jugoslavijo in Italijo so v popoldanskih urah izzvale v Ljubljani globok vtis. De ogorčenega izraza pa je prišlo v večernih urah. Okoli pol osme ure se je zbrala v „Zvezdi“ večja družba mladine, ki je priredila po središču mesta demonstrativen pohod. Demonstrantje so hodili od kavarne do kavarne, zahtevajoč, da se zapro. Kavarne so bile takoj zaprte. Tudi obe gle-

dališči, operno in dramsko, ste odpovedali predstavi. Množica je začela naraščati ter se pomikati pred palačo deželne vlade na Bleiweisovi cesti. Tu je imel kratek nagovor neki jugoslovanski legionar, poudarjajoč pred vsem resnost trenutka. Od tu je množica mladine odkorakala v smeri proti uradnemu poslopiju italijanske delegacije na Dunajski cesti. Močan policijski kordon, pod vodstvom p. Finžgerja, je pri kavarni „Evropa“ zabranil demonstrantom nadaljni pohod proti delegaciji. Proti deseti uri zvečer je nastal mir. Pri demonstracijah je bilo čuti ostre klice proti delegaciji.

* **Kakor v Šusteršičevih časih.** Znani kranjski dekan Anton Koblar potuje po kranjskem okraju in nabira podpise na protestu katoliškega prebivalstva proti učitelju Vilibaldtu Rusu, ki ga je ministrstvo prosvete imenovalo za okrajnega nadzornika za kranjski šolski okraj na mesto ožigosanega avstrijskega Simona!

* **Značilno.** Neki srbski polkovnik, ki je na službi v Ljubljani, poroča beogradski „Potili“, da je imel dobro in pošteno slovensko dekle, ki mu je pa te dni brez vsakega razloga odpovedala službo. Dolgo časa ni hotela povedati, zakaj zapušča svojo službo, nazadnje je šele priznala, da ji je tako ukazal njen spovednik, ki ji ni hotel dati pri spovedi odveze, ako ne zapusti službe pri srbskem polkovniku, ki je pravoslavne vere!

* **Društvo jugoslovanskih akademikov v Mariboru** je na svoji zadnji seji soglasno sprejelo resolucijo, v kateri zahteva, da se mora nemudoma v vseh naših uradih uvesti slovensčina in prenehati nemškutarjenje po oblastih. Oblasti naj dalje z isto doslednostjo kakor preganjajo naše rojake, postopajo tudi proti raznim protidržavnim rovarjem tujih narodnosti, ki se neovirano šopirijo po naši državi in uživajo še protekcijo. Resolucija je bila poslana vsem mariborskim oblastim in poverjeniku za notranje zadeve.

* **Beguncem iz zasedenega ozemlja.** Posredovalni urad za begunce v Ljubljani razglasa: Generalni civilni komisariat v Trstu je razglasil, da je vojnim beguncem dovoljen povratek tudi v one občine Julijske Benečije, v katere je bil do sedaj povratek zabranjen. Begunci imajo prosto vožnjo do 31. decembra 1920. Izplača se jim enkratno izredno podporo v znesku podpore v znesku za dva meseca. Po 1. januarju 1921 ne dobijo proste vožnje, pa tudi ne begunske podpore. Izvanredne ubožne podpore bodo dobivali samo oni begunci, ki so se povrnili na svoj dom in se nahajajo v taki revščini, da dohodki ali delavski zaslužek posameznih družinskih članov ne zadostuje za najnujnejše življenske potrebe. S tekočim letom preneha torej ugodnost proste vožnje in tudi vsaka begunska podpora v zasedenem ozemlju. Begunci, ki se mislijo povrniti v svojo ožjo domovino, naj se čim-

preje zglasijo pri okrajnem glavarstvu, da jim izda koleka in pristojbine proste propustnice in nakaznice za prrto vožnjo. Vožnja je brezplačna še do konca tekočega leta. Iz Ljubljane odide zadnji transport dne 20. decembra t. l.

* **Gostilničarska šola v Ljubljani** — I. Jugoslovanski gostilničarski kongres v Beogradu. Dne 9. t. m. se je vršil v prostorih predsednika Kavčiča mnogobrojno obiskani shod Osrednje zveze gostilničarjev in kavarnarjev. Ko je bil tajnik Pintar prečital resolucije za beogradski kongres, ki se vrši 15. in 16. t. m. se je vnel razgovor o raznih nedostatkih in težavah sedanjega obrata in o važnosti mnogoštevilne udeležbe Slovencev na kongresu. Obravnavala se je potem druga glavna točka ustanovitve gostilničarske šole v Ljubljani. Predsednik Kavčič je sporočil, da je mestna občina ljubljanska dovolila od nove doklade na prenočišča 10%ni del za šolski fond in poudarjal potrebo, da se šolska akcija z vso energijo zasleduje, ker je tudi na programu beogradskega kongresa. Na povabilo zveze je nato dr. Krisper — ki je svoj čas kot predsednik deželne zveze za tujski promet skupno s hotelirjem Kendo organiziral oficijalno gostilničarske kurze kot nadomestek šole — v obširnem govoru pojasnil načrt in program take šole. Za prvo naj bi trajala le 6 mesecev, pozneje eno leto. Učiteljstvo bo le deloma stalno. Sprejemajo naj se le kvalifikovani učenci, ker se n. pr. v Švici smatra praksa za prvo, šola za drugo. Najboljše šole so v Lozani, na Dunaju in visoka šola v Düsseldorfu. Važen predmet bodi gostilničarsko knjigovodstvo, nauk o serviranju, kletarstvo, hotelsko knjigovodstvo, pouk o zdravoznanstvu in o načelih tujskega prometa. Šola naj bo državna; v začetku naj prispeva imenovani fond in interesirani krogi, ker le potem bo imela šola korenino v narodu. Ustanovi naj se jeseni leta 1921. Učne knjige se imajo do tedaj preskrbeti. Slovensko servirno knjigo že imamo; za hotelirstvo eksistira izboren rokopis v neki drugi slovanski državi. Zborovalci so navdušeno pritrdili temu načrtu. Končno se je sklenilo, da se generalni komisariat za tujski promet povabi na sodelovanje za ustanovitev šole in da Osrednja zveza zahteva pri deželni vladi primerno interesno zastopstvo gostilničarjev v prometnem svetu tega komisarijata. Sledili so razni govori. Bil je lep in pomenljiv večer, ki menda postane zgodovinskega pomena za strokovni razvoj slovenskega gostilničarstva.

* **Dalmatinski izseljenci** za domovino. V južni Ameriki živeti dalmatinski izseljenci so mestu Dubrovniku darovali vsoto 1.500.000 kron za zgradbo otroškega zavetišča in obrtne šole v Dubrovniku.

* **Samomor bančnega uradnika.** Na Vračarju pri Beogradu se je v nedeljo popoldne ustrelil z revolverjem Hugon Milner, uradnik praške kreditne banke. V pismu, ki se je našlo pri njem, pravi, da je šel v smrt zaradi rodbinskih in finančnih nepravil.

Kdor hoče vedeti, kako se podpira obrt iz državnih zalog, naj gre pogledat tovarno Remčevo pri Kamniku, naj si ogleda bogastvo klerikalnega Ogrina in Rojine v Ljubljani.

Prodaja se
dobro ohranjen 2-1
gostilniški godbeni avtomat.
Naslov pove upravništvo „Domovine“.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica št. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuju.

Delniška glavica in rezerve okrog **K 50.000.000.—**
Telefon št. 261.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kapje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, = valut in dovoljuje vsakovrsta kredite. = Brzjavni naslov: „Banka“.